

IJssel afgetapt bij zeer hoog water

Hoogwatergeul in 2016 klaar

Auteur: Annemieke van Roekel | 1 oktober 2014

GEOTECHNIEK (69)

Thema: [De Nederlandse strijd tegen water](#)

De IJssel kan plaatselijk maar liefst 71 cm dalen als de nieuwe hoogwatergeul tussen Veessen en Wapenveld in gebruik wordt genomen. Deze maatregel is onderdeel van het nationale project Ruimte voor de Rivier, waarmee Nederland zich opmaakt voor een hogere watertoevoer bij Lobith naar 16.000 kubieke meter per seconde

Nederland gaat zich beter beschermen tegen hoge waterstanden in de rivieren. Want in de toekomst krijgen de rivieren onherroepelijk te maken met een grotere waterafvoer. In Gelderland, tussen Zwolle en Deventer worden momenteel de voorbereidingen getroffen voor het creëren van een hoogwatergeul. Deze moet de IJssel gaan ontlasten als het rivierwater de kritieke 5,65 meter boven NAP bereikt.

Hoogwatergeul in werking, gezien vanuit zuidelijke richting (artist impression)

 Waterschap Vallei en Veluwe

Om de hoogwatergeul – die iets lager ligt dan de gemiddelde waterstand van de IJssel – te creëren, wordt geen grond weggegraven, maar worden twee dijken van elk acht kilometer lengte aangelegd. Voor een kritieke waterhoogte van 5,65 meter boven NAP is gekozen omdat de IJssel in 1995, tijdens de laatste overstroming, deze hoogte bereikte. Bij die waterstand stroomt het overstromingsgebied vol met water, nadat eerst al het vee is geëvacueerd. In het overstromingsgebied wonen inmiddels geen mensen meer en zijn de boerderijen afgebroken.

Verhoogde fundering

In 2016 is het dan zover, dan is de geul klaar. Zeventien hoogspanningsmasten zijn al op een verhoogde fundering gezet. Op dit moment worden de leidingen aangelegd waarmee het zand voor de nieuwe dijken naar de locaties gepompt gaan worden; de klei wordt per vrachtwagen aangevoerd. Met de aanleg van de dijken wordt over drie maanden begonnen.

Hoogspanningsmasten in het gebied van de hoogwatergeul zijn op een verhoogde fundering gezet.

 Waterschap Vallei en Veluwe

Maatregel voor 2050

“Eigenlijk was de hoogwatergeul bij Veessen een langetermijnmaatregel die pas uitgevoerd zou worden om de doelstelling van 2050 te halen”, vertelt Jos Melenhorst van de Gemeente Heerde, waar het hooggebied van de hoogwatergeul deel van uitmaakt. “In 2015 moeten we een aanvoer bij Lobith van 16.000 m³/s kunnen verwerken, in 2050 moeten we voorbereid zijn op 17.000 m³/s. Uiteindelijk is gekozen voor deze relatief grote maatregel (met een budget van 187 miljoen euro) omdat het qua kosten en qua effectiviteit gunstiger was dan het treffen van veel andere kleinere maatregelen.”

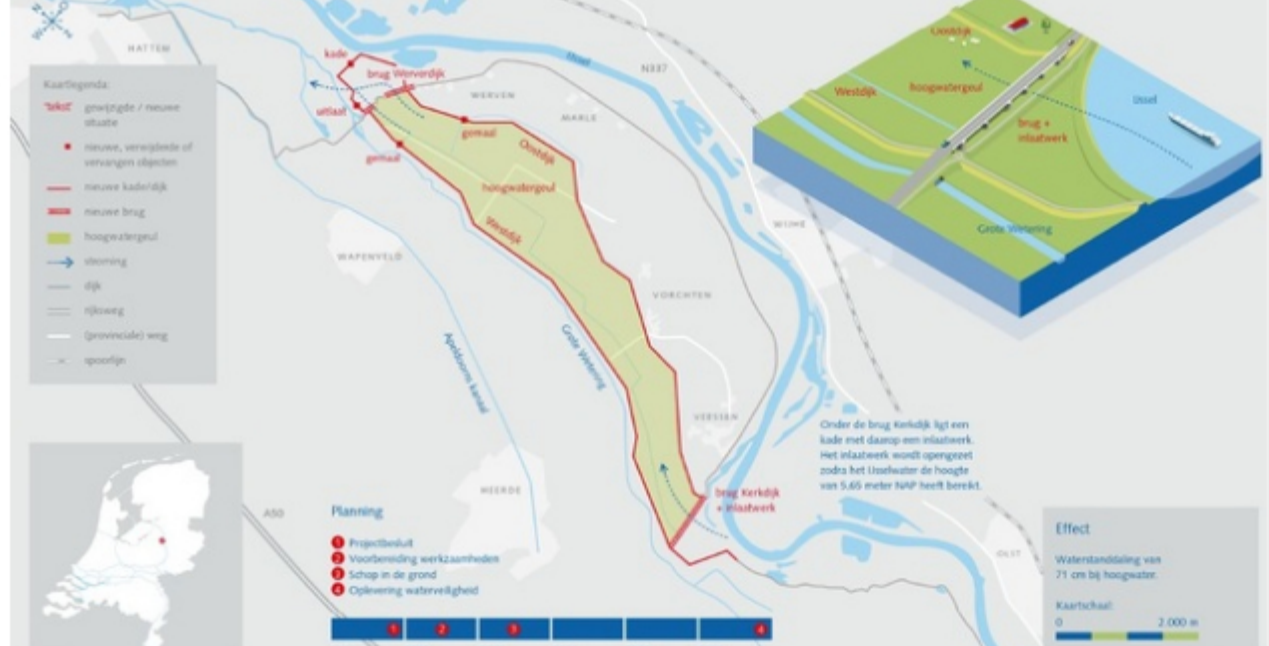

Hoogwatergeul bij Veessen-Wapenveld

 Ruimte voor de Rivier

Eiland

Het gebied tussen de IJssel en de hoogwatergeul, die op zijn breedste punt anderhalve kilometer wijd is, zal als de geul is volgestroomd een eiland zijn. Er liggen dan twee bruggen die het eiland met de ‘vaste wal’ verbinden, zodat de ‘eilandbewoners’ het eiland kunnen verlaten. De kans dat iemand het gebruik van de hoogwatergeul meemaakt is echter klein en wordt geschat op eenmaal in een mensenleven.

Hoogwatergeul bij Veessen-Wapenveld. De rode lijnen geven het overstromingsgebied aan, met ten oosten hiervan het tijdelijke eiland dat begrensd wordt door de hoogwatergeul en de IJssel. Aan de zuidzijde wordt de oude IJsseldijk doorgraven en nemen de uiterwaarden in oppervlakte toe.

 Ruimte voor de Rivier

De hoogwatergeul tussen Deventer en Zwolle is een van de ruim dertig projecten die in Nederland momenteel worden uitgevoerd in het kader van het project [Ruimte voor de Rivier](#). Dit project anticipeert op het rivierwater dat via de Rijn en de Rijntakken wordt aangevoerd door een combinatie van een verhoogde waterafvoer vanuit Duitsland en een hogere zeespiegel. “Met de hoogwatergeul kan bij Veessen de waterstand tot 71 cm dalen, met effecten tot aan het stroomopwaarts (zuidelijk) gelegen Deventer tot wel 20 cm”, aldus Melenhorst.

Inlaat hoogwatergeul bij de Kerkdijk (zuidzijde), een vaste overlaat: een dijk met kleppen (hybride model) die naar beneden worden gelaten bij een waterstand van 5,65 meter +NAP.

 Waterschap Vallei en Veluwe

Dijkverhoging achterhaald

In Nederland delen waterbouwkundigen inmiddels de visie dat het verhogen van oude dijken niet meer voldoet om ons tegen hoogwater te beschermen. De dijken zouden te hoog worden en het risico dat met overstromingen gepaard gaat zijn te groot. Daarom is gekozen met een concept waarin de rivier meer ruimte krijgt, zoals de hoogwatergeul die alleen bij extreme waterstanden wordt gebruikt.

Andere mogelijkheden om een rivier meer ruimte te geven zijn bijvoorbeeld het graven van een nevengeul, het vergroten van (de capaciteit van) de uiterwaarden door een dijkverlegging of de uiterwaarden uit te graven of door weilanden tijdelijk als overstromingsgebied te gebruiken, zoals gebeurt in de [Overdiepse polder](#).

Bronnen en meer lezen:

- Excursie [KNAG Ruimte voor de Rivier](#) op 13 september 2014
- Website van Waterschap Vallei en Veluwe met [informatie over dit project](#)